

Občina Šoštanj

	Občina Šoštanj	Republika Slovenija
VELIKOST:	95,6 km ²	20.273 km ²
ŠTEVILO PREBIVALSTVA: 1. 1. 2019	8.701	2.080.908
ŠTEVILO PREBIVALSTVA po spolu	51 % M, 49 % Ž	
POVPREČNA STAROST PREBIVALCEV:	43,3 leta	43,4 leta
DELEŽ PREBIVALCEV, MLAJŠIH OD 15 LET:	15,3 %	15,1 %
DELEŽ PREBIVALCEV, STAREJŠIH OD 65 LET:	18,7 %	19,8 %
DELEŽ TUJIH DRŽAVLJANOV:	7,4 %	6,6 %
GOSTOTA POSELITVE: prebivalcev na km ²	91	102,7

(Vir: Statistični urad RS, julij 2019)

Velik del občine je hribovit, osrednji nižinski del zajema mesto Šoštanj s 3000 prebivalci. V bližnjih naseljih prevladujejo srednje velike kmetije, ki se v največji meri ukvarjajo z živinorejo in z dopolnilnimi dejavnostmi na kmetiji (proizvodnja mleka in mlečnih izdelkov, kmečki turizem). Osnovno šolo obiskuje 777 učencev, vrtec pa 410 otrok.

V neposredni bližini Šoštanja je Topolšica, kjer imamo bolnico, hotelski kompleks termalnega zdravilišča in dom za varstvo odraslih Zimzelen.

V polpreteklem obdobju smo bili na območju občine Šoštanj priče **demografski krizi** zaradi **odseljavanja prebivalstva kot posledice rudarjenja**. Ta proces je bil najbolj izrazit od leta 1975 do leta 1997 na območju vasi Družmirje, kjer je bilo potrebno izseliti celotno vas, v delu vasi Gabrke in na območju SV dela mesta Šoštanj. Gre za degradirana območja, ki jih je delno ali v celoti zalila voda in za popolno uničenje kulturne krajine.

Pod mestom in bližnji okolici namreč leži več kot 140 metrov debela premogovna plast, ki ga Premogovnik Velenje (PV) na tem območju intenzivno pridobiva. Zaradi tega ima Šoštanj velik del degradiranih površin, ki še vedno nastajajo **kot posledica podzemnega pridobivanja lignita**. Mesto Šoštanj z bližnjo okolico (Gaberke) danes uvrščamo med najbolj degradirana in prizadeta območja v Sloveniji. Pridobivalni prostor PV obsega 572 ha zemljišč v Občini Šoštanj. 300 ha zemljišč je že povsem degradiranih. Od tega je že cca 133 ha zemljišč pod vodo.

Rodovitne njive, polja in travnike družmirskega polja, stoletne žitnice Šaleške doline, je zalila voda, nastalo je najgloblje ugrezninsko jezero v Sloveniji. Porušena je bila farna cerkev z dvema pokopališčema, kulturni dom in kinodvorana, voda je zalila mogočne stoletne kmetije. Kmetje so si morali iskati nova domovanja. Številnim med njimi ni uspelo najti primernih novih lokacij, kjer bi s kmetijsko dejavnostjo lahko nadaljevali. Zaradi velike čustvene navezanosti na zemljo in na izročilo

dediščine, ki so jo ustvarjali predniki, je bil pri mnogih starejših preseljenih občanih zaradi preselitve prisoten pojav psihosocialnih težav.

Iz območja SV dela občine Šoštanj se je do leta 2000 moralo odseliti več kot 900 prebivalcev, med njimi tudi velik del intelektualne elite. Skupaj se je iz ugreznjenega območja do leta 2000 odselilo več kot 1500 ljudi, kar je tedaj predstavljalo približno 4% prebivalcev Šaleške doline. (*Šterbenk, 1999*)

Tudi v samem mestu Šoštanj so bili do leta 1998 na objektih dovoljeni le najnujnejši posegi, saj je bil S del Šoštanja predviden za rušenje. Šele po letu 1998 je bil Šoštanj izvzet iz strateških načrtov Premogovnika Velenje.

Zaradi izkopavanja premoga je razvoj občine tako rekoč onemogočen. Na Občini Šoštanj ugotavljamo, da PV s svojim obratovanjem na območju Občine Šoštanj povzroča omejitve pri rabi prostora, degradacijo prostora in druge ekološke obremenitve:

- Ugreznanje velikih površin zemeljskega površja kot neposredna posledica rudarjenja.
- Zmanjševanje obsega stavbnih zemljišč in ovirana uporaba stavbnih zemljišč znotraj pridobivalnega prostora.
- Slabšanje in uničevanje cest, druge komunalne infrastrukture, kar ima za posledico večje stroške zaradi izgradnje nove in daljše infrastrukture, daljše vsakodnevne poti za vse, ki živijo severno od območja izkopavanja, in večanje nevarnosti v prometu.
- Krčenje gozdov in drugih kmetijskih površin, otežena in dražja uporaba zemljišč.
- Zmanjševanje drugih zelenih in rekreacijskih površin.
- Močno poslabšan izgled krajine.
- Potapljanje vedno novih površin. Jezera se večajo in poglabljajo, kubatura vode se nenehno veča, kar posledično povzroča negativne vplive na okolje. V jesenskem in spomladanskem času se v okolici jezer pojavlja vedno več megle.
- Nenehna nevarnost poplav zaradi višinske razlike med velenjskim in šoštanjskim jezerom, ki znaša 7 m. Nasip, ki ga lahko imenujemo jez, zadržuje na tisoče kubikov vode. Ne želimo razmišljati o katastrofi, ki bi jo povzročila popustitev nasipa. Strokovnjaki pravijo, da bi mesto Šoštanj odplaknilo. Nasip med jezeroma se zaradi izkopavanja premoga nenehno pogreza in ga je potrebno neprestano dograjevati. V vsakem primeru predstavlja stalno in veliko poplavno nevarnost za mesto Šoštanj. Predvideno pogrezanje nasipa: do konca leta 2019 za 24 m, do leta 2026 za 55 m in do konca izkopavanja za 87 m.
- Rudarjenje povzroča tresenje tal (podobno potresu), ki ga čutijo predvsem prebivalci mesta Šoštanj.

Obratovanje družbe PV povzroča tudi močne imisije na območju Občine Šoštanj, saj ima znotraj mesta Šoštanj zračni jašek, preko katerega izhajajo velike količine jamskega zraka, kar povzroča močan smrad v vsej dolini.

Izvajanje dejavnosti družbe PV omejuje gospodarski in turistični razvoj Občine Šoštanj in ima za posledico izseljevanje prebivalstva, še posebej mladih občanov, v druge občine, kar povzroča staranje prebivalstva na območju Občine Šoštanj.

Tudi Termoelektrarna Šoštanj (TEŠ) ima negativne vplive na okolje. Res je, da s svojimi izpusti ne onesnažuje več zraka v svoji okolici. Povzročča pa druge negativne vplive v svoji okolici:

- TEŠ je moteč dejavnik za okolje in predstavlja obremenitev in degradacijo mestnega in bivanjskega prostora, saj stoji v samem mestu Šoštanj.
- Po izgradnji in začetku obratovanja TEŠ 6 se je osenčenost Šoštanja močno povečala. V jesenskem, zimskem in pomladanskem času je ta še posebej velika zaradi nizke sončne poti. Okoljevarstveno dovoljenje je upoštevalo le višino hladilnika, ni pa upoštevalo velike in visoke gmote dima in pare. Ta gmota povzročča tako močno osenčenje Šoštanja in bistveno slabše pogoje življenja v mestu.
- TEŠ povzročča lokalne klimatske spremembe v svojem okolju. Zaradi velikih količin pare se večkrat zgodi, da v Šoštanju ob lepem vremenu rosi ali naletava sneg. Zaradi tega je v zimskem času na tem območju vsako hladno noč poledica, ki zahteva ukrepanje zimske službe, nam pa povišuje finančne izdatke.

Zaradi PV in TEŠ so tržne vrednosti nepremičnin naših občanov vedno nižje in tudi zaradi tega so ljudje oškodovani. Občani vsega tega ne morejo več prenašati. Tudi zato se je aktivirala civilna iniciativa, ki postaja vse močnejša in na noben način ne bo dopustila, da se ta degradacija brez kakršne koli odškodnine nadaljuje. Prebivalci Občine Šoštanj se res počutimo diskriminirani napram drugim državljanom.

Cena, ki jo Občina Šoštanj plačuje zaradi PV in TEŠ, oziroma zadovoljevanja energetskih potreb za vso Slovenijo je velika. Skrajni čas je, da začnemo s prestrukturiranjem gospodarstva in se pravočasno pripravimo na zaprtje PV in TEŠ. Mi že imamo izkušnjo s propadom Tovarne usnja Šoštanj leta 1999, ko je čez noč ostalo na cesti 390 delavcev. Kaj takega se nam ne sme več ponoviti. Mi moramo danes pripraviti naše okolje na možnost ustanavljanja novih malih podjetij, ki bodo zagotavljala nova, kvalitetna delovna mesta. Potrebno je najti ustrezna področja dejavnosti, ki bodo zagotovila nadaljnji razvoj naše občine. Podjetniški inkubator bi že moral delovati s polno močjo. Potrebno je pripraviti program prekvalifikacij za obstoječe delavce v energetiki. Potrebno je prestrukturiranje našega izobraževanja, za področja, ki jih bomo v bodočnosti izvajali pri nas.

Na energetsko dejavnost je vezanih preko 5000 delovnih mest, kar pomeni, da je od tega odvisnih 20 000 ljudi. Danes moramo o tem razmišljati. Prav tako moramo jasno vedeti, kdo bo po zaprtju PV urejal degradirano krajino, da se bo ugrezninsko področje lahko ponovno uporabljalo, kdo bo skrbel za nasip med jezeroma, da ne bo prišlo do kakšne katastrofe. Predvsem pa, kje bodo naši ljudje delali in od česa bodo živeli.

Ker sem skavt bom končal s skavtskim pozdravom.

Bodi pripravljen! Vedno pripravljen!

Naj to velja tudi za prestrukturiranje naše premogovne regije!